

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto (año) XXXIV, 1

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

jan.-februar (enero-febrero) 1987

NA PREŠERNOV DAN —
v 34. leto

Ob začetku 1987 - ne samo želje!

„8. februar. Prešernov smrtni dan. Vstajenijska nedelja slovenske kulturne afirmacije. Dan neiztrohnjenega srca najčistejše slovenske ljubezni. Dan, ko iz ognja smrti vzleti nov Feniks, ki bo živel in pel, dokler bo živelo in utripalo slovenstvo. Dan nesmrtnosti slovenskega Genija. Naš veliki praznik.

Prešernov dan, Prešernov mesec. V Prešernovem mesecu novo leto Slovenske kulturne akcije: februarja 1954 je zasvetila z manifestom svoje prisotnosti v razmetano in raztepeno slovensko zdomstvo. (...) Znova so zorana polja na vseh kontinentalnih obrežjih slovenskega zdomstva za novo setev. Polnoletje je blizu, sonce slovenske kulturne ihte v zdomstvu se pné v zenit.

(...) V Prešernovem mesecu, ob rojstnem dnevu Slovenske kulturne akcije znova kličemo vsem slovenskim ustvarjalcem po svetu, v zamejstvu in v domovini: sklenimo močno, nerazdružno vez, ki bo zmogla viharje in neurja na slovenskem nebu in nas vse družila po ohranjanju starih visokih vrednot in novih, plodnih stvaritvah slovenskega duha s plamenečo ljubeznijo Neiztrohnejnega srca večno živega slovenskega pevca — Ribičevega Franceta iz Vrbe pod triglavskimi snežaki.“

Nikolaj Jeločnik,
Glas, februar 1972

PRED NAMI je 34. letnik Glasa in nova sezona kulturnih večerov SKA. Nedavno je izšla prva dvojna številka 22. letnika Meddobja. Napovedane, a še ne izdane pa so knjige Vinka Rodeta (Pesmi), Leva Detela spominsko srečanje s polpreteklostjo pod naslovom časomer življenja, Franca Sodja „Pisma mrtvemu bratu“, prof. Karla Rakoveca posneti soneti, dr. Tineta Debeljaka izbrani prevodi in še druga prozna in pesniška dela, ki čakajo v uredniških in pisateljevih predalih.

Ni kratka prehojena pot in ob vseh težavah so dosežki sicer lahko veliki, a daleč od tega, kar bi v resnici zmogli in si želeli.

Meddobje je spet postrgalo poslednje drobce sredstev iz blagajniške posode SKA, knjige čakajo na slovenske mecene, in tisti, ki za SKA skrbimo, vemo, da že dolgo nihče ne prebira naših dolgovoznih jeremijad za pomoč.

Poglejmo resnici v oči! V Sloveniji se na knjižnem trgu na teden pojavlja toliko knjig in publikacij, kolikor jih je še pred nekaj desetletij dalo eno celo leto. Ali še moremo v zdomstvu računati na kakšen odmev in zanimanje, ko se vsak dan srečujemo s tehničnimi in gospodarskimi težavami? Ali ne bi bilo bolje, da bi se odpovedali svojemu poslanstvu, ker drugi zmorejo primernejše odgovore ali preprosto zato, ker nimamo tisoč naročnikov? Ali ni nastopil čas, da prenehamo s skupnostnim življenjem zdomstva, z našim „ghettom“ in se prepustimo svetu, v katerem vsak živi? Kronika Slovenske izseljeniške matice bi zapisala, koliko Slovencev je triumfiralo v svojem poklicu in pomnožilo bi se število slavnih univerzitetnih profesorjev, priznanih umetnikov, iznajdljivih inženirjev, poštenih politikov in dobrih literatov, ki bi pisali v angleščini, španščini, nemščini, japonsščini in še drugih jezikih. Tako spremenjeno poslanstvo je izredno privlačno za posameznika, ker mu je profesionalna pot lažja in mnogo bolj dosegljiv osebni uspeh. Taka pot bi mnogim posameznikom pomenila dostojno uveljavljanje v svetu, zdomski skupnosti pa častno smrt.

Naš čas nosi znake neznanske naglice. Pogosto se poraja občutek, da vsak hip moreš zgubiti tok dogajanja. Konkurenca postavi ob kraj nesposobneže, človek mora biti dovolj glasen, da ga sliši družba. In vendar nas zgodovina uči, da enodnevna gesla niso vir kulturnega ustvarjanja, da je konformizem njegova smrt. Tudi v slovenskem svetu, tako v domovini kot zunaj, je mnogo pozivov za udinjanje dnevnim geslom in konformizmu. Bodočnost slovenstva pa ni utopija in poslanstvo slovenskih skupnosti po svetu še ni dovršeno. Kulturno delo izraza našo resnico in nas postavlja v srčiko celotne sodobne problematike. Odmik temu pozivu nam pomeni odklon realnosti, pozaba narodnih vrednot, krščanstva in zgodovine. In če je naše poslanstvo dobro in pristno, potem se ne moremo predajati malodušju. To je namreč začetek konformizma in udinjanja.

Prepričani pa smo tudi, da nismo osamljeni. Vemo, da SKA spremlja in podpira ljubezen vseh, ki jemljejo v roke njene publikacije in sledijo njenim dejavnostim. Dokaz za to so ljubezniva pisma iz vseh koncev sveta, dokaz za to so naročniki in podporniki, kulturniki s svojimi zlahtnimi prispevki in odjemalci. Potrebujemo pa še več dokazov...

A. R.

Prvi kulturni večer bo v soboto 14. marca 1987 ob 20. v Slovenski hiši.

NAŠI IZSELJENSKI KULTURNI PROBLEMI

OB PRIPRAVAH NA IZSELJENSKI KATOLIŠKI SHOD V ARGENTINI.

Predaval bo predsednik SKA Ladislav Lenček.

O nekaj kulturnih srečanjih v Evropi.

Spet sem šel v Evropo, to pot zaradi Misijonskega simpozija v Tinjah. Naj povem kratko o nekaterih srečanjih s kulturniki.

„Pisma mrtvemu bratu“

Veliki prijatelj Slovenske kulturne akcije, rektor Doma v Tinjah, ki je tudi eno pomembnih kulturnih središč koroških Slovencev, **Jože Kopeinig** je bil moj gostitelj. Tam je bil že leto dni na duhovniškem delu tudi redni član SKA, sobrat **Franc Sodja**. Kljub napovedim zdravnikov o bližnji smrti je ta duhovni pisatelj napisal novo delo „Pisma mrtvemu bratu“, pisma nekaj let pred njim umrlemu izseljenskem duhovniku Janezu Sodju S.J. Skrbno pripravljene tipkopis je razgrnil pred menoj in Vinkom Ošlakom. Med tem ko bi se jaz zadrževal v Sloveniji, naj bi Ošlak delo lektoriral in tudi dal svoje mnenje o njem. Tisto noč sem v Tinjah bolj na kratko spal, ker sem se lotil branja „Pisem“, ki so prav za prav duhovna avtobiografija piščevega življenja. Avtorju bi naj namreč tudi jaz povedal, kaj mislim o delu, ali je vredno objave ali ne. Moje spoznanje je bilo odločno pozitivno in Sodju sem dejal, da bi naj izdajo zaupal SKA; potrebno mecensko pomoč ji bi preskrbel jaz.

Dvomečemu avtorju „Pisem mrtvemu bratu“ je po mesecu dni tudi kritični Vinko Ošlak izjavil, da je delo vredno objave, le dobro bi bilo, izogniti se v njem nekaterim ponavljanjem, kar bi se zlahka doseglo tudi že z opustitvijo nekaterih poglavij, ki niso bistvena za prikaz avtorjevega duhovnega obraza. Ko sem se vrnil v Argentino, je odbor SKA načeloma z veseljem vključil Sodjevo avtobiografijo med bližnje izdaje svoje založbe, saj spadajo v poslanstvo SKA tudi dela o človeku, prvenstveno duhovnem bitju. Delo je bilo med tem, s sodelovanjem zdaj spet v Kanadi bivajočega sobrata primerno skrajšano in izpopolnjeno ter more vsak čas v izdelavo, ker je tudi gmotna plat izdaje zagotovljena.

Druga izdaja „Pred vrati pekla“

Sobrat Sodja mi je ob srečanju v Tinjah izročil tudi od Vinka Ošlaka lektorirani prvi natisk svoje knjige „Pred vrati pekla“, ki jo je pred 25 leti izdalo Baragovo misijonišče v Argentini in ki opisuje duševno in telesno trpljenje zaprtih duhovnikov in njega samega v tedanji Jugoslaviji. Knjiga bo zdaj izšla v isti založbi v ponatisu, z uvodom Vinka Ošlaka in z epilogo samega avtorja, kajti je že ob izidu povsem pošla.

Z dr. Vospernikom in dr. Zerzerjem

Da grem v Evropo in na Koroško, sta vedela tudi oba koroška obiskovalca slovenske skupnosti v Argentini, dr. **Reginald Vospernik** in dr. **Janko Zerzer**, saj sem celo nekaj ur pred njunim odletom iz Buenos Airesa že sam letel proti Evropi, potem ko sem bil tri tedne njun spremljevalec po Argentini. Zato ni čudno, da smo se na Koroškem kar hitro znašli skupaj.

Vsaj dvakrat sta drug za drugim prišla v Tinje na srečanje z menoj, doktor Zerzer je pa prihitel tudi h Gospej Sveti, kjer je bila pod vodstvom škofa Kapellarija lepa povsem slovenska pobožnost v okviru Misijonskega simpozija.

Z dr. Zablatnikom

Tam sem kot eden od kakih 40 somaševalcev, slovenskih duhovnikov zagledal na nasprotni strani prezbiterija med drugimi stoječega meni znanega somaševalca, ki se mi je zazdel, da je član SKA dr. **Franc Zablatnik**. Sosednjega koroškega duhovnika sem na tihem vprašal, če je morda dotični res Zablatnik, in mi je pritrdil. Po maši sem se hitro razpravil in stopil v kot starodavne zakristije k dr. Zablatniku, se mu predstavil in mu izrazil veselje, da sva se pri Gospej Sveti srečala. Tudi on je bil srečanja vesel in je naročil pozdrave za tajnika SKA Andreja Rota in za vse ostale odbornike. No, saj sva bila z dr. Zablatnikom že preje enkrat pred leti skupaj na nekem sestanku na Koroškem, a zdaj sva se našla kot pripadnika iste

slovenske kulturne organizacije. Bralci „Glasa“ o dr. Zablatniku gotovo vedo, da je bil pred dr. Vospernikom ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu in da je raziskovalec slovenskih koroških starožitnosti in je o tem napisal že nekaj cenjenih knjig.

Dr. Zerzer me je počakal pred cerkvijo in mi med drugim povedal, da je Koroška krščanska kulturna zveza, kateri predseduje, že organizirala tri koncerte **Bernarde Fink**, in sicer v Celovcu, Trstu in Ljubljani. Rekel mi je, da mi bo prinesel v Tinje program koncerta v dvorani Filharmonije v Ljubljani, ki mi ga je res malo pred mojim slovesom od Koroške prinesel nekega večera v tinjski Dom.

Z Vinkom Ošlakom v Trstu na „Drago“

Sobrata Sodja sem že iz Buenos Airesa pismeno nagovarjal, naj greva iz Tinj skupaj na tako imenovano „Drago“. Vinko Ošlak naju je v Tinjah povabil, naj greva z njim. Vesela sva sprejela povabilo in se v družbi tudi pomembne koroškega katoliškega organizatorja Merkača po bleščeči, komaj dograjeni avtocesti v petek pred začetkom „Drage“ pripeljali v Gorico. Tam smo se oglasili pri hotelirju Vinku Levstiku, zdaj tudi mecenu SKA, ki je lastnik „Palace Hotela“ na široki cesti, ki vodi na goriški kolo-dvor. Njega sem že preje pismeno zaprosil za gostoljubje. Našli smo ga v sprejemnem salonu. Takoj nas je vse povabil na obed, potem ko nama je s Sodjem odkazal hivališče za dni „Drage“.

Po kosilu smo odhiteli proti Trstu in se oglasili na Opčinah pri pisatelju **Rebuli**. Nekaj minut po našem prihodu sta prišla k Rebuli še dva druga udeleženca „Drage“, prof. **Miklavčič**, ki je imel biti sam tudi eden od predavateljev, in njegov prijatelj **Viktor Blažič**, takorekoč dva slovenska „oporečnika“, ki sta bila zaradi svojih spisov od strani režima že obsojena. S sobratom Sodjem sva pozorno prisluhnili razgovorom teh veljavnih slovenskih kulturnikov in se tu in tam drznila dodati tudi kako misel. Pisatelj Rebula nam je postregel s čašo dobrega vina, a je bilo kmalu treba že na kraj zborovanja. Tedaj se nam pridruži tudi Rebulova gospa pisateljica **Zora Tavčar**, ki je bila tudi tjakaj namenjena. Po kratki poti do Marijanišča sva šla skupaj z Blažičem in že blizu Marijanišča naletimo na drugega predavatelja „Drage“, sobrata dr. **Droma Ocvirka**. Skupaj vstopimo na kulturno-zgodovinsko že pomembno dvorišče ustanove, ki je zaupana slovenskim salezijancem, kjer je že zbranega mnogo tudi meni deloma znanega slovenskega občinstva, in potem naprej v zeleni gaj, kjer so bili že pripravljene sedeži.

V teku poteka „Drage“ sem se pač srečal z mnogimi že dalj časa poznanimi ali pa na novo pridobljenimi znanci iz zamejskega in matičnega slovenskega prostora, pa tudi iz izseljenstva, kot na primer s pisateljem in pesnikom, članom SKA, Vinkom Beličičem, z dr. Martinom Jevnikarjem in njegovimi, z Maksom Šahom, pa tudi z mecenom SKA dr. Petrom Urbanecem iz Kanade in dr. Jožetom Bernikom iz ZDA ter drugimi. A ni namen tega zapisa opisovanje dogajanj v „Dragi“. Naj le omenim, da mi je dr. Bernik, ki je eden največjih prijateljev SKA v ZDA, že tamkaj (in pozneje še v Buenos Airesu) povedal, da se bodo slovenski kulturni krogi v ZDA odzvali prošnji SKA in omogočili z mecenskim darom izdajo Leva Detela avtobiografskega spisa „Časomer življenja“, ki se je SKA zanj odločila, da ga natisne in izda.

Po Misijonskem simpoziju na Goršetovem grobu

Mons. Jezernik je povabil p. Svovljšaka S.J. (od slovenskih oddaj Vatikanskega radija), sobrata Sodja in mene, da smo po končanem simpoziju šli malo po Koroški, ne toliko na ogled že znane nam dežele, ampak „po opravih“. K večeru se je že nagibalo, ko smo se odpravili proti Svečam, kamor nas je vabil grob morda najodličnejšega člana SKA, kiparja **Franceta Goršeta**, ki je komaj kaka dva meseca preje umrl. Precej stran od cerkve v Svečah je pokopališče. Ko smo vstopili, smo kar v bližini zagledali še skoraj sveži grob, saj je bila zemlja komaj šele zrvnana. Pri grobu lesen križ z imenom in podatki pokojnika.

Obstali smo, se zamislili v spominih nanj in pomolili. V duhu sem že gledal nad grobom veličastni spomenik v spomin enemu največjih slovenskih kiparjev — in tudi katoliških kulturnikov. Skoraj vedno, ko sem prišel na Koroško, me je prijatelj Kopeinig peljal v Sveče h Goršetu in vedno se naju je skoraj po otroško razveselil. Nazadnje, ko sem ga obiskal, me je povabil, da sem nekaj napisal v njegovo spominsko knjigo obiskovalcev galerije. Odpeljali smo se h cerkvi, ob kateri se razprostira Goršetov „Koroški kulturni vrt“ z vrsto kiparskih portretov vseh važnejših koroških kulturnih in narodnih delavcev. Ob vrtu je Goršetova umetniška galerija z razstavo, ateljejem in kiparjevim skromnim bivališčem, kjer si je umetnik v vsej preproščini in v evangelijskem ubožtvu stregel v tuzemskih zadevah.

Pri dr. Inzku o usodi Goršetove Galerije

Ko sem bil prvič v Svečah, pred leti, umetnika ni bilo doma. Pred njegovo galerijo pa me je pozdravila žena dr. Inzka, ki me je poznala še iz predvojnih časov. Družina dr. Valentina Inzka, ki ima dom komaj kakih 100 m stran od Goršetove galerije, je bila pokojnemu vsakdanja življenjska opora v njegovi osamelosti. Stopili smo še k njim, da jih pozdravimo. Dr. Inzko in njegova gospa sta bila doma in sta nam z vso prijaznostjo odgovarjala na naša radoznala vprašanja o pokojnem Goršetu, pa tudi o njegovi kiparski zapuščini. Dr. Zerzer nam je že v Argentini, kjer je zvedel za njegovo smrt, povedal, da je pokojni zapustil galerijo z vsemi umetninami Društvu Kočna v Svečah. Dr. Inzko nam je o tem pripovedoval še marsikatero podrobnost, tudi o pripravah za Goršetovo, zdaj pač posmrtno razstavo, s katero se hoče vsaj zdaj Slovenija oddolžiti Goršetovemu spominu, ko se je že za njegovega življenja tako grdo, nekulturno poigrala z njegovo umetnostjo ob že pripravljene čudovite razstavi v Kostanjevici, za katero je dr. Stele napisal tudi dragoceni strokovni uvod v katalog, ki pa je bila še pred odprtjem — zaprta in prepovedana.

Ko je mons. Jezernik zapeljal na dvorišče pred Tinjskim domom, je slučajno prav tedaj pripeljal tja s svojim avtom dr. Zerzer, ki mi je prinesel obljubljeni program koncertov Bernarde Fink, in mi izročil kup pozdravov za vse druge mu, nanovo pridobljene argentinske slovenske prijatelje.

Srečanje z Levom Detelo in Mileno Merlak

Morda največje moje popotno kulturno doživetje me je čakalo že na poti nazaj v Argentino, kak dan pozneje. Že

nekajkrat preje ob mojih zadržanjih v Avstriji sem skušal navezati stike in doseči srečanje z enim najdelavnejših članov SKA v zamejstvu, pisateljem Levom Detelom in njegovo gospo, pesnico Mileno Merlak. A to se mi je posrečilo šele to pot. Ker sem imel povratni letalski listek v rokah in ves polet nazaj v Argentino organiziran, sem se telefonsko dogovoril z Detelom, da se snidemo na dunajskem letališču, kjer bom nad dve uri čakal na zvezo z Amsterdamom in potem Buenos Airesom. Ko sem iz Gradca priletel na Dunaj, sem se odpravil v čakalnico v veliki veži, kjer naj bi se sestal z obema kulturnikoma. Preje se še nikdar nisem z njima srečal, a sem ju po fotografijah kolikor toliko poznal. Kmalu sem ju zagledal, ko sta prihajala po dvorani, iskajoč me z očmi. Ker potujem redno v duhovniški obleki, sta me mogla kar brž opaziti, a najbrže sem se jima zdel prestar in se nista ustavila pri meni, zato sem se sam dvignil, ko sem ju tudi zagledal, in ju pozdravil. Prijetno sem bil presenečen, kajti znašel sem se pred lepo in simpatično dvojico srednjih let, ki pa sta izgledala še mlajša v svoji svežosti in nasmejanosti. Veselo smo se pozdravili in stopili v letališki bar ter kramljali, sede ob prigrizku in kavi. Lev Detela mi je izročil večinski del svojega tipkopisa „Časomer življenja“, kate-rega manjši del nam je poslal že preje v Buenos Aires, jaz sem mu pa izročil pripadajočo mu nagrado za njegovo razpravo, ki jo je napisal in nam poslal za zadnji natečaj SKA o bodočnosti slovenskega naroda. Kako dobro uro smo posedeli skupaj in govorili predvsem o zadevah SKA in o njunem kulturnem delu za slovenstvo v slovenskem in evropskem kulturnem prostoru. Srečanje je bilo zame nad vse prijetno, res vrhunec kulturnih doživetij na tem mojem potovanju. Zajetni tipkopis sem z veseljem strpal v mojo potovalko ter ga že med potjo na letalu prebiral.

„Časomer življenja“

„Časomer življenja“ je pravzaprav Detelova avtobiografija od rojstva preko doživljanja rdeče Slovenije do njegovega vstopa v slovensko izseljenstvo, pa ne le biografija z zapovrstnim naštevanjem življenjskih dogodkov, ampak vse bolj biografija časa in razmer, v katerih mu je bilo živeti, odraščati in dorasti v slovensko kulturno osebnost. Knjiga je pisana v svojskem Detelovem pripovednem slogu. Vsekakor pomembna zgodovinska podoba Slovenije v prvih povojnih desetletjih. Tipkopis čaka samo še na obljubljeni mecenski dar izseljencev v ZDA, pa bomo dobili v roke to dokumentirano sliko tedanjega našega polpreteklega časa.

L. L.

Razpis novega nagradnega natečaja SKA

Za čim višjo raven revije Meddobje in za zdravo reševanje slovenske problematike SKA spet razpisuje nagradni natečaj za eseje ali razprave. Nagradni natečaj sta s svojim darom omogočila dr. PETER URBAN in g. VINKO LEVSTIK, slovenski hotelir v Gorici.

Pravilnik:

1. Natečaj je za izvorni esej ali razpravo na temo: POVEZAVA TREH SLOVENIJ. Pisatelj si lahko poljubno izbere katerokoli kulturno področje ter ga prilagodi osnovni temi natečaja, ki naj nakazuje možnost, potrebo ali težave pri iskanju obstoječih ali novih vezi med Slovenijo, zamejstvom in zdomstvom; namen, pravice in dolžnosti pri tej povezavi. Vrsta razpravne proze ni predpisana, pač mora ustrezati smislu 3. člena pravil ustanove: „Idejni temelj Slovenske kulturne akcije je naravni etični zakon, potrjen in izpopolnjen po krščanskem svetovnem nazoru“.
2. Obseg dela naj ne bi bil manjši od 10 tiskanih strani revije Meddobja ali 5.000 besed.
3. Tipkopis je treba poslati v dveh izvodih na naslov SKA — Natečaj razprav in esejev —, R. L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. Besedilo naj bo označeno s šifro, avtorjevo pravo ime in njegov naslov pa naj

bosta zalepljena v kuverti, ki naj bo opremljena z isto šifro.

4. Če bi avtor tako želel, bo njegovo ime ostalo v anonimnosti. Prav tako bo objavljena dela avtor mogel podpisati s šifro ali psevdonimom.
5. Tipkopise je treba oddati ali odposlati (datum poštnega žiga) najkasneje do 31. decembra 1987.
6. Nagrade so sledeče:
 1. nagrada: U\$S 1.000
 2. nagrada: U\$S 600
 3. nagrada: U\$S 400

Vsako od omenjenih nagrad more komisija razdeliti ali razglasiti kot nepodeljeno.

7. SKA bo objavila nagrajena dela, za nenagrajena pa mora uredništvo Meddobja dobiti avtorjevo privolitve.
8. Za podelitev nagrad se bo žirija, ki jo bo v kratkem imenoval odbor SKA, sestala v Buenos Airesu v marcu 1988.

Odločitev ocenjevalne komisije bo SKA razglasila v Glasu SKA in Meddobju.
Buenos Aires, december 1986

kulturni večeri

Utrinki iz DRAGE '86.

15. novembra 1986 je na 14. kulturnem večeru SKA govoril arh. Marjan Eiletz o Utrinkih iz Drage 1986. Podpredsednik SKA je opisal posamezne govornike, podal glavno vsebino njihovih predavanj ter jih ilustriral z na traku posnetimi odlomki. Po Eiletzovem predavanju sta podala svoje misli tudi Ladislav Lenček in Helena Loboda, ki sta se tudi udeležila Drage '86. Nato se je razvila debata, kjer je bilo izrečeno mnogo vprašanj o poteku študijskih dni in o našem odnosu do njih.

Razstava Franceta Ahčina.

V soboto 29. novembra je v Slovenski hiši razstavljal kipar France Ahčin. Tokrat je razstavil 39 del manjše velikosti, predvsem v tehniki patinirane žgane glinice, nekaj kosov pa v litem bronu. Med njimi je bilo več portretov, motivov iz ciklusa Martina Fierra in religioznih motivov. Razstavo je odprl arh. Jure Vombergar ter predstavil nekaj mladih slovenskih likovnikov (Andreja in Marjeta Dolinar, Helena Klemenc, Jože Kržišnik), katerim mentor je France Ahčin. Kipar Ahčin jih je namreč povabil, da se ob njegovi razstavi predstavijo občinstvu. Mape njihovih risb in akvarelov so bile vsem na vpogled. Med razstavo so mladi umetniki portretirali Ladislava Lenčka. Razstava je bila odprta tudi naslednjo nedeljo.

Predavanje dr. Antona Stresa.

26. decembra je na 16. kulturnem večeru predaval dr. Anton Stres o človekovih pravicah in modernih ideologijah. Predavatelj je osvetlil zgodovino problema človekovih pravic, ki so v starih časih bile le deloma priznane, a so s francosko revolucijo stopile v javno zavest. Pokazal je, kako je bila v začetku Cerkev do njih precej rezervirana, a jih je v sedanjem stoletju popolnoma prevzela in so prav sedaj tudi eden temeljev za njeno delo. Dr. Stres je pokazal na primerih iz sv. pisma, kako se te človekove pravice pravzaprav edino lahko utemeljijo na krščanskem principu človeka kot osebe, ustvarjene po božji podobi.

Nato se je poglobil v problem totalitarizma vseh vrst, ki dejansko zanika človeku pravice, čeprav govori drugače. Govornik je razložil, katere so te pravice, ki pa vse slone na temeljni svobodi posameznika.

Po predavanju so se vrstila vprašanja, ki so se nanašala na obravnavano temo, katera je dr. Stres primerno pojasnjeval. Predavanje je bilo v nabito polni dvorani, prireditev pa je vodil p. dr. Alojzij Kukovica.

ustvarjalci SKA

Potovanje podpredsednice SKA.

Podpredsednica SKA Katica Cukjati je novembra sodelovala na slavističnem kongresu v New Orleansu. O tem smo že poročali v prejšnjem Glasu in bomo ob njenem povratku še kaj. Vendar Katica Cukjati je nadaljevala svojo pot ter obiskala več članov SKA ter slovenskih osebnosti. Pri dr. Jožetu Velikonju se je ustavila pet dni. V Seattlu jo je dr. Velikonja predstavil na seji mestnega sveta ter mestnemu upravniku Philipu Kushlanu, ki je slovenskega rodu. Bila je tudi na Washingtonski univerzi in prisostvovala seminarski debati v geografskem oddelku.

V Torontu — kot nam poroča — je imela veselje spoznati našega člana Toneta Zrneca ter škofa Alojzija Ambrožiča. Ob koncu leta je odpotovala v Španijo, od tam pa na slovenska tla.

Slehernik.

V nedeljo 28. decembra zvečer je bila v Baragovem misijonšču v Slovenski vasi v Lanusu v režiji Ladislava Lenčka predstava misterija Slehernik. Huga von Hoffmannstahla delo so odigrali na dvorišču farnega kolegija ob priliki praznovanja tridesetletnice prihoda lazaristov v Slovensko vas.

Glavno vlogo je imel arh. Jure Vombergar, sodelovali pa so tudi drugi člani SKA: Lojze Rezelj, Andrej Fink, Frido Beznik kot šminker in Tine Debeljak kot šepetalec. Ostali igralci so bili iz Slovenske vasi: Ana in Mirjam Goljevšček, Brigita Cerar, Franci Stanovnik, Franci Sušnik, Marija Sušnik, Ciril Jan, Štefan in Marko ter Marjana Burja, Sandi Strah; pri igri je sodeloval tudi pevski zbor Andreja Jana. Doživeto podajanje na odprtem odru je pretresljivo odjeknilo v dušah gledalcev, saj je šlo za vedno ponavljajočo se temo Slehernika, vsakega izmed nas, na poti do Boga skozi prepreke, ki se z njimi srečujemo.

Šolsko dvorišče in odprt oder sta dokazala dobro akustiko in večjo režisersko zamisel.

Tone Zrnc.

Urednik kanadskega mesečnika Božja Beseda in naš član, Tone Zrnc je lansko leto oktobra prejel kulturno nagrado od župnijske hranilnice in posojilnice Slovenija. Agilni pevovodja in pisatelj Zrnc je tudi 16. novembra lani pripravil kulturni večer, posvečen kiparju Gorsetu.

Dr. Toussaint Hočvar.

Knjiga dr. Toussainta S. Hočvarja ki jo je izdal v Kyklosu o različnih obveščevalnih sistemih v večjezičnih državah, je bila prevedena iz angleščine v francoščino na univerzi v Montrealu.

Dr. Hočvar je diplomiral l. 1950 v Innsbrucku iz ekonomije nato je odšel v ZDA, kjer je poučeval na Keuka kolegiju in na državni univerzi Floride, preden je začel sodelovati pri ekonomskem in finančnem oddelku U.N.O. (Univ. of New Orleans).

Svoje raziskovalno delo je usmeril na stroške obveščevanja v večjezičnih državah, predvsem v državah srednje in južne Evrope. Prišel je do zaključka, ki ga je strnil v zakon o razdrobitvi kapitala na trgu (the fragmentation of the capital market). Večjezičnost vpliva na kapital tako, da gre iz lokalnega trga, kar povzroči pomanjkanje kapitala doma in zvišanje obrestnih mer. Primer bi držal tudi in predvsem za Slovenijo. Po njegovi zaslugi je dobilo štipendije več slovenskih ekonomistov v ZDA, sam pa pripravlja tudi seminarje za štipendiste UNO v različnih evropskih državah. Sedanji Innsbruški program se je razvil iz študij UNO na področju ekonomije v Evropi (UNO Economic Field Studies in Europa), katerega pobudnik je prav dr. Toussaint Hočvar.

PRVI ZVEZEK XXII. LETNIKA REVIJE MEDDOBJE JE IZŠEL.
NAROČITE TO NAŠO PUBLIKACIJO.

Cena XXII. letnika (4 zvezki — 320 strani) je
42 avstralov ali 30 dolarjev.

Bernarda Fink je pela v Ljubljani.

Sestra našega predsednika, slavistka Joža Meze iz Ljubljane, tole posreduje svojemu bratu o doživetju koncerta Bernarde Fink v Ljubljani:

Veš da sem hotela to doživeti, saj je bil koncert že dolgo prej napovedan, kot je navada za Cankarjev dom, ki ga je organiziral. Dvorana je bila skoraj čisto polna (Slov. filharmonija), pa bi bila še bolj, če ne bi koncert časovno sovpadel na koncert v Cankarjevem domu (modri abonma), na katerem je nastopila zaželena flavtistka Irena Grafenauer, ki jo vse drvi poslušat. Vendar sem bila vzradoščena, ko sem videla, koliko publike se je nabralo, med njimi tudi nekaj znanih, pomembnih kulturnih delavcev, med njimi Matjaž Kmecl in podobni. Pred koncertom smo se pozdravili še z bratom g. Geržiniča in njegovo gospo, s katerimi se dobro poznamo in razumemo. Ker sem rekla, da bi rada tudi jaz z Bernardo govorila, sta predlagala, naj bi se skupaj dobili pri njih, ki jo tudi hočeta spoznati in se pomeniti z njo. Ker se mi je kar zdelo, da je iluzorno misliti, da bi si mogla vzeti čas za obisk pri nas doma (kar se je potrdilo po koncertu, ko je bila oblegana od vseh strani), smo se zato naslednji večer dobili pri Geržiničevih. Moram reči, da sem bila več kot navdušena nad njenim nastopom: zelo lep glas, poln, zmožen dramatskih in lirčnih podajanj, izredno simpatičen nastop ozir. pojava sploh, zlasti pa njen čudoviti glas, skratka: doživetje. Tudi drugi so bili enakega mnenja. Pravkar sem pa prebrala v Delu (9. dec., torej danes) oceno ozir. kritiko, ki je izrazito pohvalna in to vsestransko. Sicer jo boste pa tam prebrali. Tudi njen intervju v Delu dan pred koncertom je bil zelo v redu. Tudi Bernarda je bila zelo zadovoljna z njim. Na koncertu se je videlo, da je srečna, ker je bila tako lepo sprejeta. Aplavz je bil silen, saj je morala večkrat nazaj na oder in tudi tri speve je še dodala. Tudi Blaženka jo je zelo lepo spremljala. Tudi njo sem šla po koncertu pozdravit, ker jo poznam. Skratka: Bernarda je doživela zelo lep uspeh, poslušalci pa lepo doživetje. Tudi od oficialne plati je bila zelo v redu sprejeta. Nastanjena v hotelu Slon, po koncertu je prejela od Izseljenske matice res zelo, zelo lep cvetlični aranžman, pa še kup drugih šopkov, od koga, ne vem. — Tudi pogovor z njo je bil pri Geržiničevih zelo prijeten.

Pismo iz Tokia

z licem proti zasneženi gori Fudži

Dragi Glas!

Hvala Ti za obisk — Tvoja vizitka nosi datum sept.-okt. 1986; pri nas tukaj imenujemo to leto Šōua 61: ta beseda je sestavljena iz dveh kitajsko-japonskih značkov (pravimo jim tudi ideografi ali pa ideogrami) za „jasnost“ in „mir“, katerih kombinacija daje pomen „miru po širnem svetu“ (pred 61 leti so, vsaj na Japonskem, kaj takega pričakovali). Se še spominjaš, kako se je bilo začelo? Takratna Nemčija je pristopila k Ligi narodov... Lindbergh je preletel Atlantski ocean brez vmesnega pristanka... Kitajci so si ustvarili Narodno vlado... štiri leta pozneje odkrijeta Wolfgang Pauli teoretično, Enrico Fermi praktično nov sestavni del atomskega jedra, tkzv. neutrino... in Japonska se vplete v Mandžurijski Pripetljaj... Pod površino navideznega miru so se razvijale rakave celice za Drugo Svetovno Vojno. Skoraj sem bil pozabil omeniti 28. oktober 1929 — zlom newyorške borze in začetek svetovne gospodarske krize...

Verjemi mi, da sem vesel, da nisem dobil nobene nagrade za svoj esej o bodočnosti Slovencev in slovenstva — sicer dobrohotni kritiki se niso strinjali, med drugim, z mojo — deloma — črnogledno napovedjo glede Evrope; tako lahko sklepam, da obstojijo tehtni razlogi, da se v tem pogledu motim. Pobaraj kakšnega mecenca za nov natečaj drugo leto; pri vsem poudarku na našem idealizmu nas obljuba nagrade vzpodbuja, da ne odlašamo z uresničenjem načrtov, ki se nam

sicer kopičijo v predalih in v beležnicah, in da se lotimo uresničenja temeljiteje kot po navadi. Tisti izmed nas, ki se jim ti stavki zdijo takorekoč materialistični (čeprav je človek utelešeni duh), naj uresničijo svoje ustvarjalne načrte kar se da hitro, da dokažejo svojo neodvisnost od nagrad — že zdaj jih pozdravljam kot resnične junake literarne republike; tja do pasu, počasi, umirjeno, se jim klanjam, tako kot tukaj pri nas priznavamo nadpovprečno odliko.

Tvojih osem strani je res prava zakladnica informacij o pomembnejših dogodkih v svetovni republiki kulture; tudi slovenski (trojni) svet je njen del. Na str. 6 pod Slovenskim trenutkom berem, da je po Denisu Ponižu (v Celovškem Zvonu 10/11) značilna za „literaturo v exilu“: „okamenelost“. Sicer je možno razumeti okamenelost pozitivno, to je, kot tisto lastnost umetnine, ki jo varuje razpadanja in pozabljenja (Egipt v Mehika sta v tem smislu trajna muzeja); a najbrž je treba umeti okamenelost tukaj negativno, ker je kritik pripravljen, da prisodi Papeževi liriki Dveh Svetov izstopanje iz magičnega kroga okamenelosti, ki je vanj baje zajeta „literatura v exilu“. Ta exil traja zdaj že 41 let — ali se kritik nanaša na celo dobo 41 let? na določene odseke tega, skoraj že pol stoletja trajajočega ustvarjanja v exilu? Zdi se mi, da kritik pretirava — morda pod vplivom političnih predodkov odnosno političnih direktiv — in da ne pozna celotne literature v exilu, vsaj pesniške ne: kdo bi mu jo mogel posredovati? V knjigi Janeza Menarta Statve življenja (2. izd., 1979., Cank. Zal.; nekdo mi jo je bil poslal iz Slovenije, a še danes ne vem, kdo) beremo na str. 533 (v Pojasnilih): „... izkušnja (mi) je v teku let pokazala, da nagnjenje bralcev v mnogočem ne sledi ocenam kritikov. In slednjič, pregled samih kritikov jasno kaže, da tudi ocenjevalci... marsikdaj celo iste stvari vrednotijo precej različno, nemalokrat tudi povsem nasprotno. O tej raznovrstnosti in objektivni nezanesljivosti mnenj sem se prepričal tudi iz lastne izkušnje.“

Moje zgodnje božično-novoletno voščilo imaš najbrž že v rokah. Še enkrat: naj nama Božji Umetnik nakloni tudi v prihodnjem letu veselja in možnosti ustvarjanja, da bodo našina dela — našina v smislu vseh nas okrog Tebe — močna kot kamen, trajna kot kamen, in svojevrstno lepa kot kamen.

V megli, ki nas obdaja, ni mogoče videti gore Fudži, zjutraj ob šestih pa je rahlo žarela v svoji beli avbi — kot da se uvršča v vrsto nevest, ki jih je zdaj toliko videti na teh otokih. Iz te megle Te smehljaje pozdravlja

Tvoj daljnovzhodni

Vladimir Kos.

GLAS mnogo naših prijateljev že dolgo dobo let prejema brezplačno, ker želimo, da bi vsi Slovenci v zamejstvu in zdomstvu sledili sodobnim kulturnim dogodkom, predvsem slovenskim, jih ocenjevali in pri tem spoznali, kam gredo smeri in pota naše in sveta usage. List pošiljamo, da bi se uvrstili med naše naročnike vsi naši bralci, kdor pa bi tega še ne mogel, naj prispeva vsaj za naš sklad.

Prijetno je igrati glasbo

Pogovor z mezzosopranistko Bernardo Fink.

Lansko leto je v buenosaireški reviji *La Actualidad en el Arte* izšel pogovor Eleonore Bourbon z mezzosopranistko Bernardo Fink. Od tedaj je Bernarda Fink že večkrat nastopila, ob koncu leta tudi v Trstu, Celovcu in Ljubljani, letos 16. januarja pa je v Parque Centenario imela glavno vlogo v Gluckovi Orfeo ed Euridice pod vodstvom Carlos López Puccia. Vendar so v omenjeni reviji zanimive in aktualne misli, ki jih je vredno slišati.

Obnavljamo torej nekatere izjave Bernarde Fink na vprašanja Eleonore Bourbon v razgovoru z naslovom *Prijetno je igrati glasbo*.

Ali si ob svojem prihodu v Evropo v prejšnji sezoni imela občutek, da si na nižji stopnji?

Nikakor ne. Neenakost, ki sem jo lahko čutila pred kolegi, je bila zgolj na osebni ravni, kolikor sem bila z njimi na različni razvojni stopnji.

Tvoje študije tukaj so se torej izkazale za zadostne?

V svojem repertoarju sem se zaradi tečajev, ki so bili tu, čutila dejansko na evropski višini. V Buenos Airesu sem se udeležila dveh kurzov, ki ju je vodil Philippe Huttenlocher in na katerih smo obravnavali oba Bachova Pasijona. Michel Corboz me je nepredvideno štiri dni pred nekim koncertom povabil, da nadomestim obolelo angleško pevko, in tako sem sploh prvič Matejev pasijon pela v Ženevi, česar si prej nisem niti predstavljala. To je bilo mogoče, ker me je Buenos Aires „vrgel v javnost“ — Corboza sem spoznala tu — in ker je on tako dostopen človek in rad včlenja mlade ljudi v svoje glasbene skupine.

Kako si začela s svojo glasbeno kariero?

Najprej sem študirala v Instituto del Teatro Colón, nato tudi v zasebnih urah. Kot toliko pevcev sem tudi jaz delala v zborih, tako v zboru Instituta in potem v stalnem zboru Teatra Colón. S tem sem si mogla plačevati študije in si obenem prisvajala širše poznanje glasbe pa pridobivala izkušnje na odru, spoznavala repertoar in delo režiserjev. Reči moram, da je bil to velik napor. Vsa leta sem snovala načrt, ki se je polagoma oblikoval ob konkretnih okoliščinah, kot so bile npr. tečaji za pevsko specializacijo, ki so jih vodili povabljeni evropski mojstri. To je bil začetek, ki me je opogumljal, da sem se končno odločila in odšla.

Kako se izbirajo pevci za sprejem na tečaje?

Po merilih, ki jih določajo organizatorji. Za štipendije Leonore Hirsch npr. je bil natečaj pred tukajšnjo komisijo. Vendar je profesor Haefliger lahko izbral še druge učence. Pri štipendijah María Rosa Bemberg je komisija izbrala mlade pevce, ki so se že izkazali v določenem repertoarju ali so imeli sicer posebne sposobnosti zanj. Po zamisli je šlo za specializacijo v Bachu. In ko je Academia Bach leta 1985 organizirala tečaj z ekipo Helmuta Rillinga in Bach-Akademie iz Stuttgarta, je tudi bil konkurz. Vse to daje dragoceno priložnost, da se človek sooči sam s seboj ob stiku z delom evropske stvarnosti, ki vemo, da nas presega.

Pot je videti lahka...

Ne, je sicer mogoča, a ni lahka. Podeljujejo se sorazmerno redke štipendije, poslaništva jih dajejo malo in ni lahko priti do njih. Na srečo sem imela oporo v Fundación del Teatro Colón in v Festivales Musicales in ta pomoč je bila res dragocena. Kljub temu pa — bodimo iskreni — mora pevec, ko pride do določene stopnje in je mlad, v Evropo. Saj imamo tu dobrih učiteljev, vendar so meje, onstran katerih more človek napredovati v zorenju le v evropskem okolju.

Kako si čutila, da so te sprejeli kot pevko, ki ima odličen glas, izvrstno izraznost in učljivost, a je Argentinka, iz Južne Amerike?

Kot če bi bila Kanadčanka, Avstralka, Finka ali Japonka. Nisem čutila razlike. Ne vem, kako bi bilo, če bi bila npr. iz rodu Tobias in bi bila bolj temne polti in las. V tem res delajo nekaj razlik. Najbrž tega nisem doživela,

ker sem evropskega izvora. Moji starši so Evropejci in moja vzgoja je bila evropska. Vendar je končno že toliko tujih pevcev po Evropi, da to več ne preseneča.

Ali občinstvo tudi kaj uči?

Da, občinstvo dodaja osebnemu prizadevanju in izgrajevanju po mojstrih in institucijah še bolj splošen ton. To je kot kaplja človeškosti, ki stori, da dobi barva bolj živ, poln nadih. Mislim, da je koncert lahko nova spodbuda za nadaljnje izpopolnjevanje. Vedno se takoj začuti, če je z občinstvom notranja povezava. Kar zadeva argentinsko občinstvo, moram reči, da je res prisrčno, mnogo bolj kot evropsko. Je bolj eksplozivno in neposrednega odnosa.

Česa pričakuje pevec od dirigenta pri izvajanju velikih stvaritev?

Najprej, da delo res dobro pozna, tako z glasbene strani kot v tem, kaj hoče stvaritev povedati. Pa seveda, da ima veliko izrazno moč in sposobnost za posredovanje.

Kakšni so občutki pri delu z evropskim dirigentom?

Ti bolje poznajo sloge. Obvladati slog ne pomeni samo to, da veš, kakšno je pravilno izvajanje. Da poznam npr. Bacha, ni dovolj, če vem za napev in kako moram po sapo med pavzami v kakem zborovskem delu. Bacha je treba umevati s srcem, a ga obenem poznati tudi kot pripadnika reformacijskega gibanja, člana protestantske Cerkve, somišljenika določene teologije in globokega mistika. Vse to je temeljnega pomena. Evropski dirigenti posredujejo Bacha iz prekipevajoče notranjosti, ki se na zunaj pokaže v izrazito moški vnemi izraznosti in aktivnosti, ne samo kontemplativno. Reči moremo, da je njihova vrnema eksplozivna.

Ali je bilo to čutiti tudi v Brahmsovem Nemškem requiemu, ki ga je v Colonu dirigiral Leopold Hager.

Gotovo. Hagerjev prijem je bil za našo miselnost nekaj veličastnega. Evropejci ne obvladajo stvari zgolj intelektualno in pevec to čuti, prav kakor tudi občinstvo. To celotno miselnost je nam, ki smo v bistvu latinci, le težko usvojiti. Zato se tu izmed glasbenih vrst najbolj goji opera in je v Evropi nekaj velikih argentinskih opernih pevcev, vsekakor več kot za oratorijsko in komorno glasbo. Gre tedaj za kulture, etnične razlikosti. Ne vem, če se pri meni to vidi, a povem, da sem se ob stiku z Evropo čutila spremenjeno in predrugačeno. Zdaj lahko razumem stvari, ki jih prej nisem dojela. Marsikaj sem uvidela že samo ob tem, ko sem se v vlaku peljala skozi francosko in švicarsko pokrajino ali ko sem v zimi šla za veliki teden v München in videla vse v snegu. Ko to vidim, mi postane jasno, kako da je tam nastala prav tista glasba. Mi tu ne vidimo beline in ne vemo, kaj je res mraz. Imamo drugačno klimo in ne samo fizično. V Evropi je glasba sestavni del življenja, ne samo ena od človeških dejavnosti. Tam je glasba prav potreba, z njo se ljudje povezujejo in istovetijo in jim je del splošne kulture. Pri nas se v tem šele oblikujemo.

Ali ti je vzgoja pomagala, da to bolje razumeš?

Da. Doma smo veliko peli. Mislim, da je otroku treba dati glasbo že od malega in ga navajati, da jo vzljubi in zaživi. Nima naj glasbe za nekaj daljnega in samo za odrasle. Glasba je vendar na dnu igra in otroke je treba poučevati, da je del nas samih, da so jo ljudje iznašli in jo igrajo. Ni po naključju, da se v nemščini, francoščini ali angleščini na glasbene instrumente igra. Mi glasbo malo igramo, jemljemo jo kot nekaj resnobnega, samo za izbrance, formalnega, trdega, poškrbljenega. Academia Bach poskuša zdaj vnašati nov pogled. Že prej je s tem začel Collegium Musicum in ni naključje, da so bili njegovi ustanovitelji Nemci.

Ali je tudi opera igra?

Mislim, da je.

Tako kot zborna petje?

Zborna petje je v Evropi nekaj ljudskega, je stvar vsega občestva, njegove kulture in duhovne dediščine. In kaj je bolj trdno vraslega v duševnost ljudstva kot vera?

Prof. Vinko Beličič je izdal svojo zadnjo knjigo „Človek na pragu“ pri Mohorjevi družbi v Celovcu. Kot pesnik in ožji rojak Franceta Papeža, ki je izdal lani pri SKA zbirko „Med dvema svetovoma“, tudi Beličič poseže med dva sveta in dve dobi. Je, kot pravi sam: „Zubelj na meji dveh dob in dveh svetov“. Knjiga je zbirka črtic, je pogled nazaj in pogled naprej, še bolj pa pregled doživetega v sedemdesetih letih. Po zrelem preudarku in globoki refleksiji, pride Beličič, žrtev političnega reda po l. 1945. do zaključka: „Zvest sem ostal svojim načelom in narodu, čeprav me je to stalo štirideset let tujine“.

„Ganz unten“ (Popolnoma na dnu) je naslov knjigi, ki jo je spisal Günther Wallraff o moderni obliki suženjstva „gastarbajtarstvu“. Wallraf se je izdajal za turškega delavca in je živel in delal med Turki v Nemčiji kot gastarbajtar, tako da je mogel spoznati in opisati to novo obliko izkoriščanja človeka po človeku. Knjiga je najprej sprožila velik val ogorčenja v Nemčiji, nato pa globoko razočaranje ljudi, ki so spoznali, da njihovo blagostanje izvira iz izkoriščanja bližnjega. Posegla bo tudi v nemško socialno zakonodajo.

Pri Cankarjevi založbi je izšel letos leksikon o Morali in etiki dr. Vlada Sruka. Leksikon obravnava vse mislece in kar je bilo do sedaj napisanega o morali in etiki v različnih verah in gibanjih.

„Laughing in the jungle“ (Smeh v jungli) Luisa Adamiča bo prevedel japonski profesor Shozo Takara v japonščino.

Pri pariški založbi Minuit je izšel zadnji roman francoske pisateljice Marquerite Duras „Les yeux bleus, cheveux noirs“ (Modre oči, črni lasje). Roman obdeluje eno izmed zamotanih vprašanj — homoseksualnost — v slogu, ki ga je izdelala Duras: nedokončani, nepravilni, sekani stavki, ki zahtevajo od bralca dopolnjevanje, pušča pa mu svobodno razlago.

„Heretik“ je naslov novemu slovenskemu filmu, za katerega je filmski scenarij napisal Drago Jančar. S „Heretikom“ — Primožem Trubarjem — so počastili 400-letnico Trubarjeve smrti.

dogajanja

Okrogla miza o politični emigraciji.

„26. januarja je bila na ljubljanski TV okrogla miza na temo o jugoslovanski emigraciji. Vprašanja so bila zastavljena zelo na široko od politične emigracije do problematike delavcev na začasnem delu v tujini, od zamejcev do izseljencev iz vrst ostalih jugoslovanskih narodov. Sodelovali so Jančar, Genorio, Rudi Čačinovič kot predstavnik diplomacije, po en predsednik izvršnega sveta in notranjih zadev ter uradni zgodovinar za bolj zaupne zadeve Dušan Biber. Veliko je bilo izražanja znanih dejstev in ponavljanja. Jančar in Genorio sta skušala z neko taktično širino izraziti, da „vsi v Argentini, ki po sorodstvu pripadajo politični emigraciji, pa tudi ljudje, ki so kdaj na kakšnem zborovanju, ki ima tudi politično obeležje, ali pa so kupili kak emigrantski časopis, še niso nasprotniki, ki bi se jih izogibali“. To je bila najbolj „ugodna“ izjava o politični emigraciji, sicer pa je Jančar kot zelo dobro omenil dejstvo, da je v Argentini ostra ločnica med predvojno ekonomsko in povojno politično emigracijo. In da

med njimi skoraj ni stikov, kar da zelo olajšuje delo pri navezovanju ustreznih stikov z matico itd. V tem smislu je bilo za ZDA in Kanado rečeno, da je stvar bolj zapletena, da tam ni takšne razmejitev. Dr. Biber je kot zgodovinar enobeja „znanstveno“ utemeljeval oporečnost povojnih izseljencev. Imenovali so le dva izseljenca v Avstraliji: Hrvata Roverja in Slovenca Ljerka Urbančiča ter ju proglašali za težka vojna zločinca. Pri Urbančiču so kot „zločinsko“ šteli tudi njegovo povojno politično delovanje v Avstraliji. Kot zanimivost naj še omenim, da je slovenska javnost prvič lahko uradno videla del emigrantskega tiska: Kamera se je za hip usmerila k mizi, na kateri so bili posamezni primerki tiska. Od slovenskih sem opazil Tabor, Vestnik, Svobodno Slovenijo in Slovensko državo. Slišali smo, da je to „sovražno gradivo in da del tega tiska prihaja tudi v Slovenijo, kjer nekateri občani, ki slučajno prejmejo po pošti te tiske, pošiljke odnesejo na upravo javne varnosti“.

Razpravljali so še o pomembnosti, da bi se gmotno dobro stoječi izseljenci vključevali v naša prizadevanja na pr. za nakup kakšne aparature, za katere so potrebne devize. (Teh pač ni, ker jih potrebujemo za mednarodne športne prireditve, za pomoč državam prve bojne črte v Afriki, za uvoz dekora pri Titovi štafeti. Lani so na Kosovu posebej za odhod štafete uvozili iz švedske poseben hidravlični cvet, ki je stal 2 milijardi N din in so ga po uporabi zavrgli.) Toliko o tem. Oddaja je pokazala to, kar mi je bilo že od prej nekoliko znano: da so v krogih, ki stoje politično precej višje od Jančarja, močno deljena mnenja, kaj je (ni) sovražno med emigracijo, kje so (niso) mogoči stiki, katera generacija je še za nas nesprejemljiva politična emigracija in s katero bi se že lahko navezavalo tudi uradne stike.“

—šns

Koroški kulturni dnevi.

29. in 30. decembra so potekali 18. kulturni dnevi, na katerih so predavali prvi dan Boris Jesih o politvah kot obliki politične participacije manjšine ter Albert Reiterer in Franc Merkač. Ta dva sta šele dosegla kvaliteto stvarnega obravnavanja in neodvisnega pristopa.

Drugi dan so nastopili Janez Bogataj o ohranjanju kulturne dediščine na slovenskih tleh, Hans Haid o pojmu domovine, o ljudski kulturi in njenih stranpoteh.

Vrh koroških kulturnih dnevov pa je bila forumska razprava o problemu etničnega ločevanja in enotnosti kulturnega prostora na Koroškem. Spregovorili so med drugimi tudi Matjaž Kmecl, Milan Pahor, Hugo Reinprecht in Vladimir Wakounig.

Razseljena oseba.

Na 18. koroških kulturnih dnevih so organizatorji predvajali slovenski film Razseljena oseba. O njem poroča Spektator v koroški Nedelji 11. januarja: „Film je narejen po klasičnem receptu politične manipulacije. Začenja se nadvse obetajoče, z nekakšno ekspozičijo moralne travme „zmagovalcev“ iz državljanske vojne v Sloveniji. Kaj hitro pa se sprevrže v produkcijo črnobelega, seveda črnega, klišeja o slovenski politični emigraciji v Argentini. Kdor vsaj nekoliko pozna dejansko življenje in narodnostno ter kulturno delo Slovencev, ki so kot premaganci državljanske vojne morali iti v Argentino, ta se je moral ob karikaturni, ki jo ponuja film, pomilovalno nasmehnuti: ali res imajo Slovenci v Sloveniji in zamejstvu za take bedake, da bodo sprejeli podtaknjeno podobo? In to z nekaj cenenimi fotomontažami na sv. Urhu, kakršne je mogoče sproducirati v vsakem amaterskem fotolaboratoriju... Prav nedavni obisk dveh Korošcev v tej daljni deželi pa je potrdil, da so Slovenci v Argentini (to velja le za generacijo iz leta 1945!) svetel zgled, kako je mogoče v popolnoma tujem okolju brez vsakršne zakonske zaščite in brez dinarja „matične“ pomoči bolj ohraniti materinščino, kakor to uspeva v Ljubljani, Trstu ali pa na Koroškem!“

CORREO ARGENTINO CORR. CENTRAL y SUC. 6	TARIFA REDUCIDA CONCESION 232
	R. P. I. 201682

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. Urejuje ga tajništvo. Tisk Editorial Baraga del Centro Misional Baraga, Colón 2544, 1826 Remedios de Escalada, Pcia. Buenos Aires, Argentina. Vsa nakazila na ime in naslov: Alojzij Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina. - Editor responsable Slovenska kulturna akcija (Andrés J. Rot), Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina.